

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף ד

כמובא לעיל רב נחמן מחמיר במדידת מבוי סוכה וכלאיים, וראינו את דעתו של אב"י בשמו של רב נחמן שבמבוי וסוכה מוודים באמה בת חמישה טפחים ואילו בכלאים בת שישה.

כעת הגמרא מביאה את דעתו של רבא בשמו של רב נחמן, שכל האמות שוות והן בנות שישה טפחים, אלא שבמבוי וסוכה משערים את האמות בטפחים 'עצובות' - דהיינו באצבעות מצומצמות (כאדם עצוב הסוגר את שפתיו). אבל בכלאיים משערים אותם בטפחים 'שוחקות' - דהיינו כאשר האצבעות מרווחות (כאדם שוחק הפותח את שפתיו לרווחה).

אב"י ורבא נחלקו בפירוש מחלוקתם של ת"ק ורשב"ג: לדעת ת"ק כל האמות שאמרו חכמים בנות שישה טפחים רק שלא יהיו מכוונות. לדעת רשב"ג כל האמות שאמרו חכמים בכלאים בנות שישה ובלבד שלא יהיו מצומצמות. אב"י סובר כרשב"ג שדווקא בכלאים האמות הן בנות שש אבל בסוכה ומבוי בנות חמש. רבא סובר גם כמו ת"ק שכל האמות בנות שש או שוחקות או עצובות, וגם כמו רשב"ג שאינו חולק אלא רק מדגיש שבכלאיים מוודים באמות שאינן מצומצמות רק שוחקות.

רשב"ג בא למעט חלקים מסויימים של המזבח החיצון שהאמות המוזכרות בהן, הן בנות חמישה טפחים ולא שישה.

מהפסוק ביחזקאל לומדים את מידות המזבח. 'חיק האמה' – זהו יסוד המזבח שהוא חקיקתו וקביעתו של המזבח. מעל היסוד היה חלק נוסף של המזבח שהתחיל פנימה יותר באורך אמה בת חמישה טפחים. 'ואמה רוחב' - בסוף החלק הזה היה חלק נוסף שנכנס פנימה שוב באורך אמה מקום זה נקרא 'סובב'. 'וגבולה אל שפתה סביב' – בסוף החלק העליון ישנן קרנות המזבח שעוביין אמה. בנוסף גם מזבח הזהב נמדד באמה קטנה כמובא שם 'וזה גב המזבח'. (ראה ציור).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הלכות עירובין בנויות על גדרי מחיצות ושיעורן. הגמרא מבארת שההלכות של שיעורין (שיעורי תורה), חציצין (חציצה בטבילה), ומחיצין (מחיצות) - מקורם בהלכה למשה מסיני.

שיעורים: אף שהם הלכה למשה מסיני רבנן הסמיכו אותם על המקראות. וכדברי רבי חנן שהפסוק 'ארץ חיטה ושעורה וכו' בא ללמדנו שיעורי תורה: **חיטה** - הנכנס לבית המנוגע ובגדיו מונחים על כתפיו (= דהיינו שאינו לובש אותם), הוא והם נטמאים מיד. ואם נכנס לבית כשהוא לבוש בבגדיו, הוא נטמא מיד והם טהורים. ואם שהה בבית במשך זמן של "אכילת פרס" (= זמן שלוקח לאכול חצי ככר, והוא מזון סעודה אחת) של פת חיטים כשהוא מיסב ואוכל את הפת עם לפתן (= פת חיטים הסבה וליפתן גורמים לפת להאכל מהר), נטמאו גם בגדיו שעליו. **שעורה** - עצם של אדם מת בגודל של שעורה מטמאה במגע ובמשא אבל לא בטומאת אהל. **גפן** - נזיר נאסר בשתיית יין, וכן נאסר באכילת חרצנים או זגים (= גרעינים וקליפות של ענבים) או לולבי גפנים בשיעור של רביעית יין. **תאנה** - המוציא בשבת אוכל בשיעור גרוגרת (= תאנה יבשה) מרשות הרבים לרשות היחיד או להפך, חייב. **רימון** - כלי של בעל הבית שניקב בו חור בגודל של "מוציא רימון" נטהר מטומאתו כיון שאינו ראוי יותר לכלום. **זית שמן** - ארץ שרוב שיעוריה בזיתים, כגון אכילת חלב, נותר, ופיגול, ששיעורם בכזית. **דבש** - האוכל ככותבת הגסה (= תמר גדול) ביום הכיפורים חייב כרת. ("דבש" האמור בפסוק הוא דבש תמרים).

בכדי אכילת פרס: זמן שלוקח לאכול חצי ככר, והוא מזון סעודה אחת.

כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים: בעל הבית חס על כליו, ולכן כאשר ניקב חור בכלי כמוציא קטניות הוא מייחד את הכלי לאכסן בו זיתים, וכשניקב בכמוציא זית הוא משתמש בו לאגוזים, וכשניקב במוציא אגוז משתמש בו לרימונים, אבל כשניקב בכמוציא רימון שוב אין לו כל שימוש והוא בטל משם כלי. לעומת זאת באומן המוכר כלים - הכלי נטהר בכל נקב שהוא, כיון שאינו יכול למכור כלי מנוקב.

(המשך מדף קודם ↑)

חציצין: הלכה למשה מסיני שרק חציצה שהיא 1. על רובו של הגוף, 2. והאדם מקפיד על כך חוצצת בפני הטבילה, אבל אם חסר אחד מהתנאים אינה חוצצת. רבנן גזרו על חציצה ברוב הגוף אף שאינו מקפיד עליה כדי שלא יבואו להתיר גם במקרה שהאדם יקפיד על כך. וכן גזרו על חציצה שמקפיד עליה אפילו במיעוט הגוף כדי שלא יבואו להתיר גם במקרה שהיא תהיה ברוב הגוף.

מחיצין: כמבואר בתורה גובה ארון הברית היה אמה וחצי והכפורת שעליו היתה טפח. אלא שנחלקו רבי יהודה ורבי יוסי בשיעור ה'אמה' של מדידת כלי המשכן. לדעת רבי יוסי גם אמות הכלים בנות שישה, ולדבריו את שיעור גובה המחיצה שהוא עשרה טפחים לומדים מהמפורש בתורה בארון (אמה וחצי = 9 טפחים + טפח הכפורת), וההלכה למשה מסיני מחדשת את דין 'גוד אסיק' - כלומר משוך והעלה, או 'גוד אחית' - משוך והורד. דהיינו שישנם מקרים שהמחיצה אינה מגיעה לגובה הנדרש או אינה מתחילה בגובה הנדרש ואנו משתמשים בכלל הנ"ל. וכן לדין 'לבד' - כשחסר ברוחב הדופן פחות משלושה טפחים רואים את החלל כסתום. וכן את דין 'דופן עקומה' (ביארנו לעיל בדף ג').

לרבי יהודה הסובר שאמת הכלים נמדדת בחמישה טפחים (שלא כאמות הבנין שנמדדות בשישה), גם גובה המחיצה (עשרה טפחים) נלמד מהלכה למשה מסיני.

ראה ציור בדף הבא

